

Hallitusneuvos Ilpo Helismaa

Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevasta lainsäädännöstä johtuen HE 56/2021 vp

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallitus antoi 8.12.2020 eduskunnalle sote-uudistusta koskevan esityksen. Uudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämismääräykset siirrettäisiin vuoden 2023 alussa kunnilta hyvinvointialueille. Nyt käsitellyssä olevassa niin sanotussa SOTE100 -esityksessä ehdotetaan tämän johdosta teknisiä muutoksia 7 eri ministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön, jotta lainsäädäntö päivittyy vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksessa säädettävää uutta järjestäjäjärkennettä ja järjestämismääräyksiä. Tässä lausunnossa kuvataan sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluvat ehdotukset.

Sisäministeriön hallinnonala

Esityksessä ehdotetaan teknisiä muutoksia pelastustoimen lainsäädäntöön, jotta lainsäädäntö päivittyy vastaamaan pelastustoimen uudistuksessa säädettävää uutta järjestäjäjärkennettä ja järjestämismääräyksiä.

Lailla pelastuslain muuttamisesta (lakiehdotus 75) muutettaisiin kauttaaltaan alueen pelastustoimi hyvinvointialueeksi ja alueen pelastusviranomaisen hyvinvointialueen pelastusviranomaiseksi.

Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokunnan määritelmät tarkistettaisiin hyvinvointialuerakenteen mukaisiksi (2 a §).

Pelastustoimen palveluiden järjestämistä ja tuottamista koskevat säännökset muutettaisiin hyvinvointialuerakenteen mukaisiksi (27 §).

Yhteistoiminnasta sopimista ja pelastustoimen suoritteiden maksullisuuden ja maksujen suuruuden määrittämisestä koskevat säännökset muutettaisiin hyvinvointialueesta annettavan lain mukaisiksi (33, 34 ja 96 §).

Pelastuslaista kumottaisiin säännökset, jotka koskevat sisäministeriön ja aluehallintoviraston tehtäviä (23 §), kuntien vastuuta pelastustoimesta (24 §), pelastuslaitosta sekä sopimuspalokuntia ja muita vastaavia yhteisöjä (25 §), alueen pelastustoimen palvelutasoa (28 §), pelastuslaitoksen yhteistoimintaa kuntien kanssa (27 § 3 momentin 2 kohta), alueen pelastustoimen palvelutasopäätöstä (29 §), alueen pelastustoimien yhteistoimintaa (44 §) sekä alueen pelastustoimen palvelutason valvontaa (85 §). Näistä säädettäisiin jatkossa laissa hyvinvointialueesta, laissa pelastustoimen järjestämisestä tai muussa pelastuslain pykälässä.

Lailla palosuojelurahastolain 14 §:n muuttamisesta (lakiehdotus 76) palosuojelurahastolain 14 §:ää ehdotetaan muuttavaksi niin, että pykälän 2 momenttiin lisättäisiin hyvinvointialueet niiden tahojen joukkoon, joille rahastosta voitaisiin myöntää erityisavustuksia. Vastaavasti säännöksestä poistettaisiin alueen pelastustoimi, jonka nykyinen vastuu pelastustoimen järjestämisestä siirtyy vuoden 2023 alussa

22.03.2021

hyvinvointialueelle. Erityisavustuksia voitaisiin jatkossakin myöntää kunnille, sillä paloasemat jäävät uudistuksessa niiden omistukseen.

Lailla meripelastuslain 4 §:n muuttamisesta (lakiehdotus 77) meripelastuslain 4 §:n 2 momentin 5 kohdassa alueen pelastustoimi esitetään muutettavaksi hyvinvointialueen pelastustoimeksi.

Lailla rahankeräyslain 5 §:n muuttamisesta (lakiehdotus 78) rahankeräyslain 5 § 4 momenttiin lisättäisiin hyvinvointialue ja HUS-yhtymä, joille ei valtion, kunnan ja kuntayhtymän tavoin myönnettäisi rahankeräyslupaa, eivätkä ne saisi järjestää pienkeräystä. Rahankeräyslain peruseräilytteenä on kolmannen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten tukeminen. Julkisyhteisöt eivät lähtökohtaisesti voi kerätä rahaa erityisesti sen vuoksi, että niiden toiminta rahoitetaan verovarjoilla.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta (lakiehdotus 102).

Esitys on valmisteltu yhteistyössä ministeriöiden kesken. Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun.

Käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluu lakiehdotus vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005), jäljempänä kemikaaliturvallisuuslaki, liitelaki 102) muuttamisesta. Lakiin esitetään tehtäväksi pelastustoimen järjestämisestä ja siirtämisestä hyvinvointialueiden vastuulle johtuvat teknisluonteiset muutokset. Ehdotettujen muutosten tavoitteena on päivittää teknisesti lainsäädäntö vastaamaan uutta rakenteellista toimintakenttää ja järjestämisvastuuta.

Sote-uudistuksessa pelastustoimi sekä tiettyjä muussa laissa säädettyjä pelastustoimen ja pelastusviranomaisten tehtäviä siirretään vuoden 2023 alussa kunnilta hyvinvointialueiden järjestettäväksi. Hyvinvointialueen tehtäväalaan siirrettäisiin jatkossa myös pelastusviranomaiselle kemikaaliturvallisuuslaissa säädetty valvontatehtävät (pelastustoimen järjestämislain 1 §:n 2 momentti, HE 241/2021 vp). Hyvinvointialueen pelastuslaitos huolehtisi käytännössä tehtävistä.

Esityksellä ei muutettaisi pelastusviranomaisen nykyisiä tehtäviä kemikaaliturvallisuuslain nojalla. Esityksessä ehdotetaan kemikaaliturvallisuuslain 6 §:n 21 kohdan määritelmää pelastusviranomaisesta muutettavaksi siten, että lain määritelmässä viitattaisiin jatkossa muutettavaksi ehdotettavan pelastuslain 26 §:n 2 momentissa tarkoitettuun pelastusviranomaiseen. Lisäksi muutettaisiin maksuja koskevaa 131 §:ää, koska sote-uudistuksen myötä muuttuisi maksuja määräävä toimivaltainen viranomainen nykyisen alueen pelastustoimen osalta. Jatkossa hyvinvointialueen aluevaltuusto päättäisi palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista. Tämän perusteella pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti. Lisäksi säädöshuollollisista syistä korjattaisiin vanhentunut viittaus verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettuun lakiin (706/2007) ja tehtäisiin eräitä teknisiä muutoksia. Lisäksi selkeytettäisiin kemikaaliturvallisuuslain 126 § koskien muutoksenhakua. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin muutoksenhakuun sovellettavasta laista pelastusviranomaisen maksupäätöksestä. Lakiin tehtäisiin informatiivinen viittaus hyvinvointialueesta annettavaan lakiin.